

The background of the slide is a photograph of people on a beach at sunset. The top half shows the silhouettes of people's heads against a bright, orange and yellow sky. The bottom half shows a person's legs and feet on a rocky shore, with the ocean visible in the background.

Tämä lukemisesta tiedetään

Risto Niemi-Pynttäri, Urho Tulonen, Sanna-Leena Knuuttila

8.11.2020

www.lukulux.fi

Tämä lukemisesta tiedetään -PowerPoint -sarja

Tämä PowerPoint -sarja perustuu 'Tämä lukemisesta tiedetään' -käsikirjan aineistoihin.

Voit lukea käsikirjan verkosta osoitteesta: <https://www.lukulux.fi/tama-lukemisesta-tiedetaan/>

Perehdythän käsikirjan aineistoihin esitelmää valmistellessasi!

The background of the slide is a photograph of people on a beach at sunset. The sky is a warm, golden yellow, and the silhouettes of people are visible against the horizon. The overall mood is serene and contemplative.

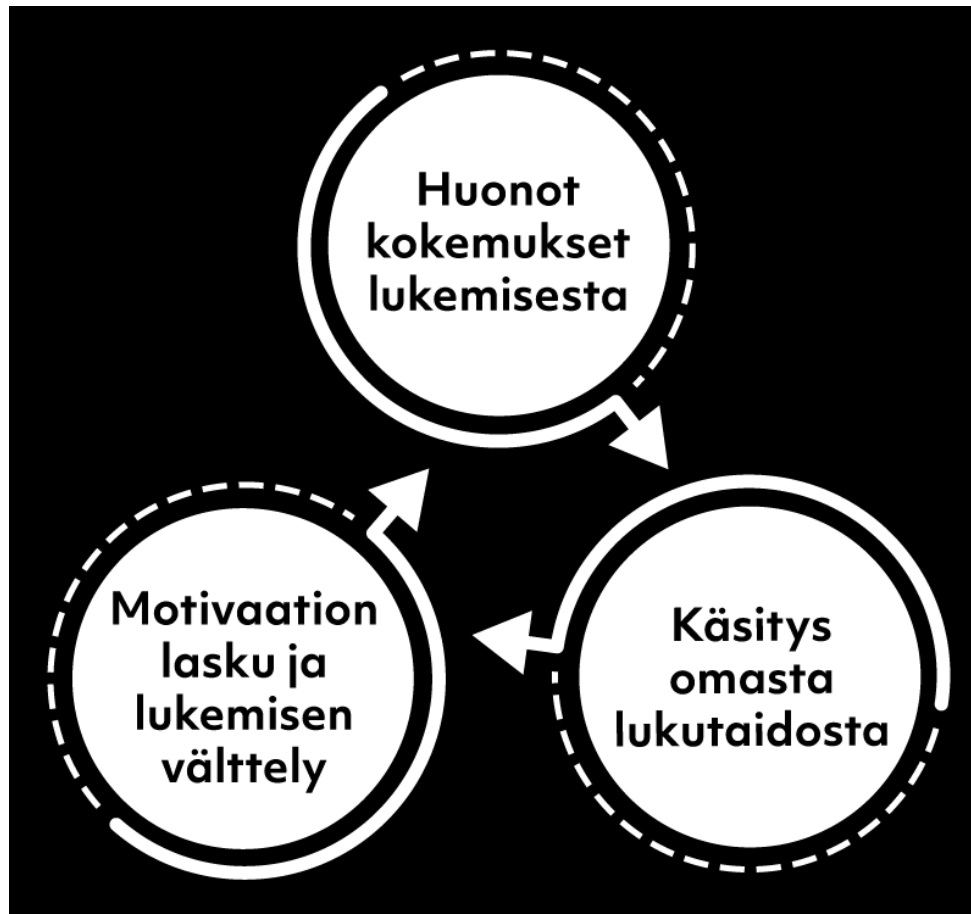
Media, joka unohti lukemisen

www.lukulux.fi

Lukahaluttomuuden kehä 1/2

- Huonot kokemukset lukemisesta ja kielteinen käsitys itsestä lukijana, ja johtaa lukemisen välttelyyn.
- Toisaalta huonot kokemukset ovat usein taustalla, lukemista ei pidetä merkityksellisenä omassa elämässä, eikä tuttavapiirissä.
- Lukahaluttomuuden oikeutus sosiaalisesti, lukeminen nähdään yliarvostettuna ja pääasiassa rasitteena.
- Heikko lukija tarvitsee vahvistusta taidoilleen, niin että hän voi tunnistaa myös tarpeet, mihin hän tarvitsee lukemista.

Lukuhaluttomuuden kehä 2/2

Lukemisen arvostus ja ehdot

1. Tärkeimmäksi koetaan sisältö. Reitit lukijalle tärkeisiin teksteihin lisäävät lukuhaluja.
2. Lukemisen sosiaalinen arvostus. Mielikuva siitä, että lukemisen harrastaja on tylsä hahmo. Toisaalta lukevaa ihmistä voidaan pitää ajattelevana ja ystävyysarvoisena.
3. Ei ole aikaa asettua lukemaan. Tv tuli olohuoneeseen 1960 -luvulla, läppäri tuli makuuhuoneeseen 2000 -luvulla, lukeminen väheni.

Collinson, I (2009) *Everyday Readers : Reading and Popular Culture*.
Kajander, A. (2020). *Kirja ja lukija digitalisoituvassa arjessa*.

Ajan hallinta ja lukeminen

- Lukeminen on nykyään episodimaista ja pitkäkestoista. Pitkäkestoinen lukeminen mielletään usein kirjaan, mutta se kuuluu myös digitaaliseen mediaan.
- Paneutuva lukeminen kärsii keskeytyksistä. Tämä johtuu paitsi mediatottumuksista, myös työn, vapaa-ajan ja sosiaalisen elämän luonteesta.
- Hyvillä lukioilla on taito hallita lukemisen aikaa. Ajan käyttöä säätelemällä sekä episodimaisen, että pitkäkestoisen lukemisen kokemuksia voi parantaa.

Collinson (2009). *Everyday Readers : Reading and Popular Culture*.

Väärä lukutapa ja yllirasitus

- Tietotekniikan pimeäksi puoleksi kutsutaan stressaavaa räsitusä, joka aiheuttaa väsymystä sekä heikentää muistia.
- Ihmismieli on jäänyt suojaamatta häiritsevältä informaatiota.
- Informaation säätteleminen ja ärsykkeiden vähentäminen on osa lukutaitoa.

Yllirasituksen välttämiseksi keskeistä on:

- 1) turhien ärsykkeiden torjuminen
- 2) palkitsevien elämysten valikointi

Rutkowski A-F and Saunders C.S 2019. Emotive and Cognitive overload The Dark Side of Information Technology.

Pikainen silmäily ja vieras tieto 1/2

- Nykyaikaisessa lukemisessa on aiempaa enemmän silmäilyä. Liian pitkään kestävä silmäily ei herätä oivalluksia vaan rasittaa
- Silmäilevä lukija valikoi, se on olennaista lukemista haettaessa. Mutta silmäilevällä lukeva huomaa vain osan tekstistä: usein vain ne asiat, jotka vahvistavat ennakkokäsitystä.
- Heikon lukemisen taustalla on silmäilyyn liittyvä nopea merkityksen hakeminen. Rauhallisesti lukevalla on aikaa ymmärtää enemmän. Se on kognitiivinen edellytys merkitysten avautumiselle.

Mikics, D, 2013. Slow Reading in a Hurried age.

Pikainen silmäily ja vieras tieto 2/2

- Kongnitiivinen yllärasitus syntyy uusien asioiden tulvasta.
- Lukija ei jaksakaan käsitellä suurta määrää vieraita asioita: kieli on vierasta, perusasiat vaativat ponnistelua, eikä hän ymmärrä paljoakaan.
- Antoisa lukeminen on mielen taito. Se on rasituksen säätelyä, siinä tutut ja vieraat asiat rinnastuvat niin, että ne herättävät oivalluksia.

Rutkowski A-F and Saunders C. S : 2019. Emotive and Cognitive overload The Dark Side of Information Technology.

The background of the slide is a photograph of people on a beach at sunset. The sky is a warm, golden yellow, and the silhouettes of people are visible against the horizon. The image is split horizontally by a white band containing the title and URL.

Lukemisen vaikeus

www.lukulux.fi

Kun lukeminen on vaikeaa - kolme tapausta 1/2

- Miten koetaan se, että lukeminen on vaikeaa? Vaikeudet voivat liittyä tekstin ymmärtämiseen, lukemisen takelteluun tai hahmottamisen vaikeuksiin.
- Kolme ammattikoululaista Englannista - Eve, Tyler ja Joshua - paneutuivat oman lukemisensa ongelmiin.

Kun lukeminen on vaikeaa - kolme tapausta 2/2

Evellä kyvyttömyyden tunteet haittasivat lukemisen ymmärtämistä. Hän paransi luontevuutta ja sitkeyttä lukemisessaan.

Tyler oli yritteliäs ja aktiivinen, mutta hänellä oli huonoja kokemuksia lukemisesta. Tyler paransi lukutaitoaan, kun teksti oli kiinnostava.

Joshua piti lukemista tylsänä, koska ei tiennyt, että kirja tuntuu tylsältä usein vain alussa. Hän oli hyvä lukija, mutta ei kovin sitoutunut.

Cockroft C. and Atkinson C, 2017, "I just find it boring": findings from an affective adolescent reading intervention. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1467-9604.121>

Kun luettu ei painu mieleen 1/2

- Ymmärtääkseen kokonaisuutta lukijan täytyy muistaa aikaisemmin lukemaansa tekstiä, tämä koskee sekä hyvää että huonoa lukijaa. Lukija hahmottaa silmiensä edessä olevaa tekstin kohtaa lyhytkestoisen muistin perusteella. Jos hän ei ymmärrä sitä, luettu ei painu mieleen eikä siirry pitkäkestoiseen muistiin.
- Lisääntyneet muistamisen ongelmat vaikuttavat suoraan lukemiseen. Erityisen tärkeää on se, miten pitkäkestoinen muisti aktivoituu luettaessa. Sen myötä tapahtuu ymmärtäminen, sen myötä oma tieto sekä tunnemuisti otetaan käyttöön.

Kun luettu ei painu mieleen 2/2

- Pitkäaikaisessa muistissa vaikuttaa tietosanakirjan tavoin **semanttinen muisti**. Siksi lukija voi korvata puutteita taitavalla tiedonhaulla.
- Toinen pitkäkestoisen muistin alue on **episodinen muisti**. Se liittyy tunteisiin, kokemuksiin ja kertovaan tietoon.
- Kolmas muistin elementti, **työmuisti**, operoi lyhyt -ja pitkäkestoisen muistin välillä. Runsas informaatio rasittaa erityisesti työmuistia. Tämä koskee sekä kokeneita että kokemattomia lukijoita.

Rutkowski, A-F and Saunders C.S: 2019, Emotional and cognitive overload: The Dark Side of Information Technology.

Ilman rytmiä lukeminen takeltelee 1/2

- Lukemisen tulee olla sujuvasti kulkevaa samoin kuin puhe. Jos se on vaikeaa, lukijan kannattaa opetella sujuvuutta – eli rytmiä.
- Puhekielen rytmi on ainoa asia, jota lukemisessa ei varsinaisesti opetella. Ihminen yleensä osaa kielen ennen kuin alkaa lukea.
- Lukemisessa on tahtinsa. Sanojen tavut kantavat puheen luonnollista rytmiä, siinä on sydämen lyöntien ja hengityksen rytmi. Se etenee jaksoittain.

Ilman rytmiä lukeminen takeltelee 2/2

- Jos lukeminen on hankalaa, niin tekstin jakaminen jaksoihin tuo siihen rytmiä.
- Pitkissä virkkeissä lukija joutuu koetukselle, ja rivit tuntuvat jatkuvan pakahduttavasti ilman hengähdystaukoa.
- Mutta kun lukija on löytänyt rytmin, lauseet voivat olla pitkiä tai lyhyitä, silti kerronta tuntuu sujuvalta. Rytmii on se mikä tarttuu lukijaan, ja hän voi seurata kirjoittajan ajatuksen kulkua.

Kilpatric, D.A, 2015: Essentials of Assessing, Preventing, and Overcoming Reading Difficulties.

Hahmottamista voidaan helpottaa 1/2

- Sanakuvan muodostumista ja lukemista voidaan helpottaa
  - käyttämällä tekstissä kirjasinkokoa 14, jopa 16
  - pitämällä tekstin ja taustan välinen kontrasti mahdollisimman suurena
  - käyttämällä selkeää ja yksinkertaista kirjasintyyppiä (Ariel, Georgia, Gill, Helvetica, Verdana), myös numeroissa
  - käyttämällä pienenäkkösiä, myös otsikoissa
  - välttämällä **SUURAAKKOSIA**, **lihavointia**, *kursiivia* ja alleiviivausta

Hahmottamista voidaan helpottaa 2/2

- Sanakuvan muodostumista ja lukemista voidaan helpottaa
  - käyttämällä väljää riviväliä, joka on 1-4 pistettä suurempi kuin kirjaimen koko
  - pitämällä rivien pituudet 35-60 merkissä
  - tasaamalla rivit vasempaan reunaan
  - käyttämällä liehupalstaa
  - välttämällä kiiltävää paperia

Leskelä, L. 2019. Selkokieli. Saavutettavan kielen opas. Kehitysvammaliitto ry, Opike

Näkövammaisten liitto ry (2020) Suositus painetun tekstin tekijöille.

[https://www.nkl.fi/fi/etusivu/ajankohtaista/lausunto/suositukset/painettu teksti](https://www.nkl.fi/fi/etusivu/ajankohtaista/lausunto/suositukset/painettu_teksti) Viitattu 9.4.2020.

Huonosti lukevien luokka

www.lukulux.fi

Huonosti lukevien luokka 1/3

- Suomalaisten lukutaito pitkään huipputasoa.
- Lukutaidon mittauksissa havaittu viime aikoina laskua.
  - Etenkin 15-24 vuotiaiden ikäluokassa.
- Hyvästä maineestaan huolimatta suomalaisten lukutaidossa ja lukeneisuudessa on aina ollut väestöryhmien välisiä eroja.
  - Monesti näkymättömiä, vaikea havaita.
  - Syyt moniselitteisiä ja usein rakenteellisia.

Huonosti lukevien luokka 2/3

- Lukeneisuuteen ja kirjallisuusharrastuksen kehittymiseen vaikuttavia taustatekijöitä
  - Sosio-ekonominen tausta;
  - Vanhempien koulutustaso;
  - Luokkaidentiteetti.
- Sukupuoli ja sen performointi
  - Identiteettikysymykset ja ennakko-oletukset

Huonosti lukevien luokka 3/3

Koikkalainen, M., Lyytinen, H., Nieminen, L., Richardson, U., Rönholm, P-O & Sulkunen, S. 2016. *Literacy in Finland*. ELINET. 3/2016. http://www.eli-net.eu/fileadmin/ELINET/Redaktion/user_upload/Finland_Short_Report.pdf. Viitattu 19.4.2020 .

Suomen virallinen tilasto (SVT). 2017. Vapaa-ajan osallistuminen. Helsinki: Tilastokeskus <https://www.stat.fi/til/vpa/2017/index.html>. Viitattu 27.2.2020.

The Guardian. 11.3.2016. *Finland Ranked World's Most Literate Nation*. Viitattu 19.4.2020. <https://www.theguardian.com/books/2016/mar/11/finland-ranked-worlds-most-literate-nation>

Lukeminen, luokka ja identiteetti 1/7

- Taloudellinen ja sosiaalinen luokka ohjaavat yksilöiden kulttuurista kehitystä ja toimijuutta merkittävästi.
- Luokkaidentiteetti voi vaikuttaa merkittävästi eri kulttuuri-ilmiöihin liittyviin mielikuviin ja ennakoasenteisiin.
- Suomessa luokkaa ei usein nähdä, tai haluta nähdä.
- Luokkaerot Suomessa suhteellisen pieniä.
  - Silti olemassa

Lukeminen, luokka ja identiteetti 2/7

- Luokkaerot artikuloidaan usein epäsuorasti.
  - Esimerkiksi korkeakulttuurin yhdistäminen kaupunkilaisuuteen, ”hienosteluun”.
- Kulttuurista tulee rajoittuneempaa sen kytkeytyessä osaksi luokkaan liittyviä käsityksiä.
  - Kulttuurin osa-alueisiin liittyvät mielikuvat vs. käsitys omasta identiteetistä.
  - Ristiriitaisuus, poissulkevuus, vieraantumisen.

Lukeminen, luokka ja identiteetti 3/7

- Mielikuvat kirjallisuudesta liittyy usein keski- ja yläluokkaiseen kulttuuriin.
- Kirjallisuuden kenttä monimuotoistunut ja popularisoitunut paljon, mutta mielikuvat klassisesta ja eksklusiivisesta kirjallisuudesta elävät vielä.
  - ”Älykköjen” ajanvietettä.

Lukeminen, luokka ja identiteetti 4/7

- Tämänkaltaiset mielikuvat voivat elää myös aktiivisesti lukevien mielessä.
- Nämä mielikuvat eivät perustu käytännön kokemuksiin.
  - Juuret sosio-kulttuurisissa rakenteissa, jotka juontavat kauas historiaan.
- Vaikuttavat vahvasti eri kulttuurin osa-alueisiin liittyviin ennakoasenteisiin.

Lukeminen, luokka ja identiteetti 5/7

- Mikäli esimerkiksi koulussa luettu kirjallisuus ei ole samaistuttavaa tai ymmärrettävää, kirjallisuus voidaan alkaa kokea vieraana, epämotivoivana.
  - Ei edusta omaa kokemusmaailmaa tai kulttuuria.
- Mikäli lukumateriaalit sisältävät jotakin omalle kulttuurille ja identiteetille vastakohtaista, epäsuotuisaa, vieraantumisen kokemus voi olla vielä paljon vahvempi.

Lukeminen, luokka ja identiteetti 6/7

- Negatiiviset mielikuvat kirjallisuudesta eivät kuitenkaan aina liity itse lukumateriaaleihin.
- Teoksien ulkopuoliset tekijät, kuten kanonisoidut tulkinnat, kritiikit, arviot ym. diskurssit voivat myös synnyttää vieraantumista ja negatiivisia tunteita kirjallisuutta kohtaan.
  - Esimerkiksi kokemus siitä, että oma tulkinta teoksesta on ”väärä”, tai ”vähemmän älykäs”.
- Kirjallisuuden suhteen korkeamman auktoriteetin omaavat tahot voivat ’mitätöidä’ tai pilata toisten kokemuksia kirjallisuuteen liittyen.
- Synnyttää mielikuvia elitismistä ja poissulkevuudesta.

Lukeminen, luokka ja identiteetti 7/7

- Luokkaan liittyviä ennakkokäsityksiä kirjallisuuden harrastamisesta on pyrittävä purkamaan aktiivisesti.
  - Luokkaan liittyvät ennakkokäsitykset ja rajanvedot yksilöiden kulttuurista toimintaa rajoittavina
  - Uusien lukutapojen, materiaalien ja tulkintojen hyväksyminen
  - Tien avaaminen uusille lukijoille.

Dunbar-Odom, D. 2007. Defying the Odds: Class and the Pursuit of Higher Literacy. State University of New York Press. Albany.

Fowler, B. 1997. Pierre Bourdieu and Cultural Theory: Critical Investigations. Sage Publications Ltd.

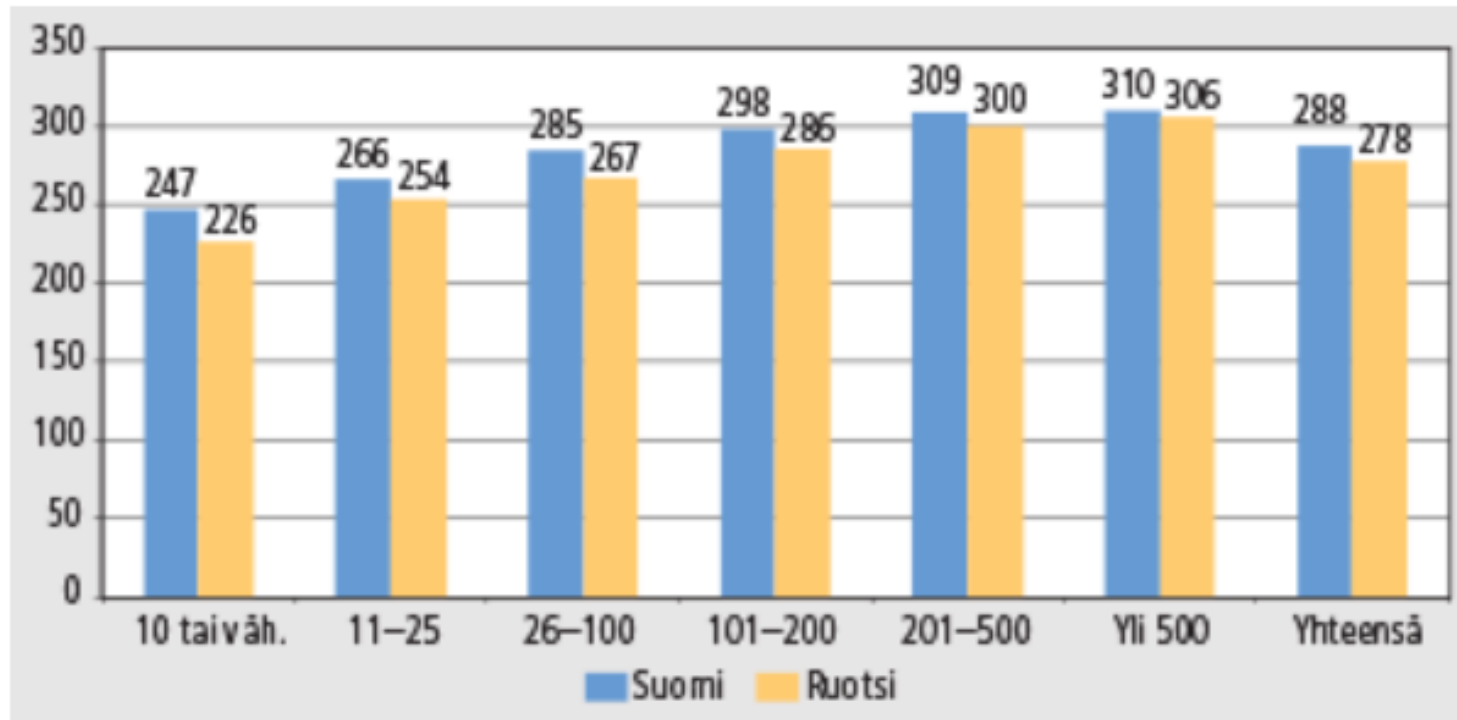
Aikuisiän lukutaidolla on yhteys lapsuudenkodin kirjoihin 1/3

- Lapsuudenkodin kirjojen määrällä on selkeä yhteys lukutaidon kehittymiseen.
  - Lukutaitopisteiden suora korrelaatio kirjojen määrään (Kuvio 1.).

Aikuisiän lukutaidolla on yhteys lapsuudenkodin kirjoihin 2/3

Kuvio 1. Lukutaidon keskiarvot kirjojen määrän mukaan (kirjojen määrä kotona, kun henkilö oli 16-vuotias) PIAAC-aikuistutkimuksen aineistossa vuonna 2013.

Aikuisiän lukutaidolla on yhteys lapsuudenkodin kirjoihin 3/3

- Samassa tutkimuksessa selvitetty lukutaidon ja lukemisen määrän suhdetta.
  - Lukemisen määrä korreloi lukutaidon kanssa.
- Tutkimus löysi myös eroja eri ikäryhmien lukutaidon välillä.
  - 25-34 vuotiailla parempi lukutaito kuin 55-65 vuotiailla.
  - Selityksenä muutokset koulutuksessa.

Ylitalo, M. 2014. Lapsuudenkodin kirjat vaikuttavat aikuisiän lukutaitoon. Tilastokeskus.

Kirjallisuuden asema nuorisokulttuurissa 1/3

- Kirjallisuudella ei yleisesti ottaen ole merkittävää roolia nuorisokulttuureissa.
  - Populaarikulttuurin vaikutus ehdottomasti suurempi.
- Viime aikoina digitaalisten kulttuurien ja verkkosisältöjen vaikutus yhä merkittävämpää.
- Kirjallisuus ei näkyvä tai keskeinen osa nuorisokulttuureja, se on kuitenkin merkittävä osa nuorten maailmaa.
  - Kaikilla on jonkinlainen suhde kirjallisuuteen ja lukemiseen.
- Kirjallisuus voi olla nuorille hyvinkin merkittävää, mutta siitä ei yleensä tehdä näkyvää osaa omaa identiteettiä.

Kirjallisuuden asema nuorisokulttuurissa 2/3

- Tapa, jolla nuorten maailmaa, kokemuksia ja puhetapoja kuvaillaan kirjallisuudessa vaikuttaa vahvasti nuorten lukuintoon.
- Mikäli nuoria kuvataan epärealistisella tai etääntyneellä tavalla, samaistumista ei välttämättä synny ja lukumotivaatio voi hävitä.
- Puhetyylin ja dialogin merkitys erityisen suuri.
  - Haastavaa, sillä nuorten kieli kehittyy nopeasti ja vaihtelee alueittain
- Samaistuttavat ja realistisesti luodut hahmot voivat olla hyvin motivoivia sellaisille lukijoille, jotka eivät ole aiemmin löytäneet kirjallisuudesta tarttumapintaa.

Kirjallisuuden asema nuorisokulttuurissa 3/3

- Lukumateriaalien räätälöimisen lisäksi nuoria voi kannustaa löytämään samaistumispintoja kirjallisuudesta myös muilla tavoin.
- Nuorille räätälöidyt lukutehtävät, kannustaminen omiin tulkintoihin.

Parkhurst, H. B. 2012. "The Case of the Missing Male Reader: Implications of Genderlect and the Reality Principle." *American Secondary Education* 41 (1): Fall 2012.

Suomen virallinen tilasto (SVT). 2017. Vapaa-ajan osallistuminen. Helsinki: Tilastokeskus.
<https://www.stat.fi/til/vpa/2017/index.html> (Viitattu 27.2.2020)

Harju, J. 2018. Osaavatko teinit enää lukea? Lukemisen kulttuurit yläkouluikäisten kirjoituksissa. *Kasvatus & Aika*, 12 (2): 2018, s. 50-61.

Lukeminen ja sukupuolen performanssi 1/5

- Tutkimukset osoittavat, että sukupuoli voi monessa tapauksessa vaikuttaa nuorten lukuintoon ja kirjallisiin kiinnostuksen kohteisiin.
- Poikien lukeneisuus on usein määrällisesti heikompaa ja sisällöllisesti rajoittuneempaa.
  - Etenkin kiinnostus kaunokirjallisuuteen on heikompaa.

Lukeminen ja sukupuolen performanssi 2/5

- Tutkimukset kuitenkin vajavaisia, eivät kerro koko totuutta.
  - Juridisella sukupuolella ei itsessään mitään merkitystä yksilön kehityksen kannalta.
- Sukupuolen ympärille rakentuneet ennako-odotukset ja niistä juontuvat performanssit vahvemmassa roolissa.
  - Kulttuurin sanelemat sukupuoliroolit ohjaavat yksilöiden kehitystä.
  - Identiteetin sukupuolittuminen.

Lukeminen ja sukupuolen performanssi 3/5

- Kirjallisuutta ja lukemista koskevat rajoitteet vahvemmassa roolissa osana nuorten miesten ja poikien identiteettiä.
- Pojat ja nuoret miehet saattavat ”valvoa” toistensa lukemista (lukemattomuutta).
  - Paine ”olla lukematta” syntyy usein oman viiteryhmän sisällä.
  - Poikien toksinen asenne lukemiseen vaikuttaa myös tyttöihin.
- Oman viiteryhmän kesken saatetaan puhua kirjallisuudesta negatiivisesti, vaikka todellisuudessa oltaisiin siitä kiinnostuneita.
  - Esiintyy jo varhaisessa iässä

Lukeminen ja sukupuolen performanssi 4/5

- Sukupuoleen liittyvät performanssit ja ennako-odotukset rajoittavat lukuharrastusta.
- Lukemisen sukupuolittuneisuus ei ole millään tavoin ”luontainen tila”.
  - Sukupuolittuneita rakenteita pystyy ja pitää purkaa.
- Pyrittävä luomaan tiloja ja tilanteita, joissa lukemiseen liittyvillä sukupuolittuneilla rajoitteilla ei ole valtaa.
- Ennen kaikkea vältettävä toistamasta sukupuolittuneita malleja jotka rajoittavat yksilöiden kehitystä.

Lukeminen ja sukupuolen performanssi 5/5

Brozo, William G.; Sulkunen, Sari; Shiel, Gerry; Garbe, Christine, Pandian, Ambigapthy; Valtin, Renate. 2014. Reading, Gender, and Engagement : Lessons From Five Pisa Countries. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 57 (1), 584-593. doi:10.1002/jaal.291 Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jaal.291/pdf>

Finn, Patrick J. 2009. *Literacy with an Attitude: Educating Working-class Children in Their Own Self-interest*. State University of New York Press. s. 58.

Guzzetti, B. J; Peyto Young, J; Gritsavage, M.M; Fyfe, L. M & Hardenbrook, Marie. 2002. *Reading, Writing, and Talking Gender in Literacy Learning*. Taylor & Francis Group. s. 118.

Parkhurst, H. B. 2012. The Case of the Missing Male Reader: Implications of Genderlect and the Reality Principle. *American Secondary Education* 41 (1): Fall 2012. s. 14-15.

Krasny, K. A. 2013. *Handbooks for Educators and Parents: Gender and Literacy – a Handbook for Educators and Parents*. ABC-CLIO, LLC. s. 15-16, 69-73, 77-85.

Lukutaidon voima

www.lukulux.fi

Kirjallisuuden merkitys lukijan psyykkeelle

- Lukeminen
  - parantaa työmuistia ja keskittymistä
  - alentaa stressitasoa
  - rikastaa sanavarastoa
- Kaunokirjallisuus tukee empatian kehittymistä
  - kehittymisen mahdollistajana erityisesti minä-muotoiset tarinat

Heinonen, HH. 2019. Kuin surmaisi satakielen. Psykologi-lehti 2/2019.

Lukemisen muutos ja yhteys ajatteluun 1/2

- Online-ympäristö vaikeuttaa keskittynyttä lukemista
  - Sven Birkerts, Changing the Subject
- Mikä online-mediassa vaikeuttaa ajattelua?
  - Birkertsin mukaan ajattelu uhkaa muuttua reagoinniksi. Online -virta haastaa ja käyttäjä vastaa. Käyttäjä ei kysy, vaan hänen ajattelunsa suuntautuu reagoimiseen.
  - Lukeminen on kävelyä: eteneminen pysähtyy, jos lukija lopettaa. Online-media kuljettaa videon ja musiikin tavoin käyttäjänsä ajan virrassa.

Lukemisen muutos ja yhteys ajatteluun 2/2

- Mitä hyötyä on sillä, että romaani ei tarjoa faktaa, vaan kuvittelun ainesta?
  - Se kehittää mahdollisuuksien tajua.
  - Lukeminen muistuttaa kyselemistä. Aktiivisessa lukemisessa lukija antaa oman panoksensa, ja synnyttää ajatusten dialogia tekstin kanssa.

Birkerts, S. 2015, Changing the Subject, Art and Attention in the Internet Age, Graywolf Press.

Romaanin sisällön avautuminen

- Romaanin lukemiseen vaikuttavat käsitykset
  1. kirjailijan kohtaaminen
  2. oman elämän peilaus ja kuvittelukykyyn tukeutuminen
  3. mediasta tuttuihin lajeihin peilaaminen

Collinson, I. 2009, *Everyday Readers : Reading and Popular Culture*.

Ystävyys ja kirjan suosittelu

- Nuoret aikuiset arvostavat ystävien kirjavinkkauksia.
- Ystävyysuhteet edistävät lukemista.
- Lukeva ystävä voi kannustaa ei-lukevaa lukemisen äärelle.

Collinson, I. 2009. *Everyday Readers: Reading and Popular Culture*.

Empatia, lukeminen ja mielikuvitus 1/3

- Kuinka lukeminen, jossa ei olla todellisissa tilanteissa, voi kehittää kykyä kohdata toinen?
- Empatian kokemus on:
  1. kasvokkaisissa kohtaamisissa ilmenevää
  2. kertomalla välittyvää
  3. kuvittelemalla omaksuttua
- Toisen kohtaamiseen on todettu liittyvän paljon kerronnallista ja kuviteltua.

Empatia, lukeminen ja mielikuvitus 2/3

- Etäisyys tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää erilaisuutta.
- Empatiassa kuvittelemme, miltä toisesta tuntuu.
  - Lukija katselee tekstin läpi henkilöä, elokuvassa nähdään näyttelijä ja kuvitellaan henkilö.
- Onko myös empatia fiktiivistä, jos se on fiktion luomaa?
  - Koska lukija ei voi kohdata henkilöä, hänen empatiansa jää osittaiseksi.

Empatia, lukeminen ja mielikuvitus 3/3

- Mielikuvitus ja eläytyminen toimivat empaattisesti mutta eivät korvaa todellisuutta.

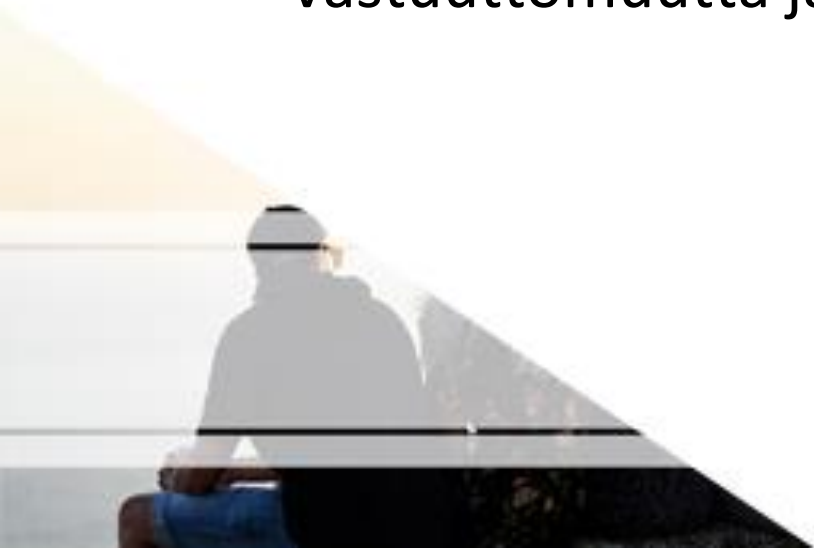
Schmetkamp, S. & Ferran, I.V. 2019, Introduction: Empathy, Fiction and Imagination.

Kriisit ja kuvittelun resurssit 1/3

- Fiktiolla on uskottua suurempi vaikutus nuorten aikuisten kykyyn selviytyä elämän kriiseistä.
  - Fiktio luo kuvittelun resursseja ja sitä kautta rakentaa mahdollisuuksien tajua.
- Kriiseistä selviytymisen resurssit:
  1. ystävien ja omaisten tuki, sosiaaliset resurssit
  2. tiedot ja taidot muutoksen tekemiseen
  3. kuvittelun resurssit, fiktio, jossa oma kuvittelu liittyy yleiseen.

Kriisit ja kuvittelun resurssit 2/3

- Kulttuuripsykologi Tania Zittounin mukaan vapaus on kehittynyt hyvin länsimaissa. Mielikuvat siitä, mikä on elämässä mahdollista, ovat vahvoja.
- Zittounin mukaan vastuu on kehittynyt huonosti. Yhteiskunnallinen epäluottamus vahvistaa nuorten vastuuttomuutta ja päinvastoin.

Kriisit ja kuvittelun resurssit 3/3

- Kulttuuripsykologia on osoittanut, että mielikuvitus on yhteiskunnan resurssi.
- Yhteiskunta tavallaan kuvittelee mahdollisuuksiaan fiktiota luovien medioiden kautta. Nuoret ovat erityisen aktiivisia tällä alueella.

Zittoun, T. 2007, Symbolic resources and responsibility in transitions. Young, Nordic Journal of Youth Research.

Rauhallinen lukeminen - Slow reading 1/2

- Silmäilevä lukeminen on rasittavampaa kuin lause lauseelta etenevä. Silmä on tarkkana sivujen yläosassa, sitten huomio muuttuu satunnaiseksi. F-silmänliike etenee yläkulmasta alaspäin - osia tekstistä jää huomiotta.
- Seikat, joihin silmä tarttuu ovat tuttuja tai muuten huomiota herättäviä. Tekstistä tavoitetaan vain tuttu ja se, mitä tiedetään.
- Kun silmäily on nopeaa merkityksen hahmottamista, lukeminen ei tyydytä. Jos lukija etenee levottomasti, hän ei saa oivalluksia. Tyydyttävä kokemus syntyy siitä, että lukija tunnistaa niitä kysymyksiä, joihin teksti vastaa.

Rauhallinen lukeminen - Slow reading 2/2

- Silmäilevän lukemisen hyöty on olennaisten kohtien löytämisessä. Kaiken lukemisen ei tule olla silmäilyä.
- Silmäilevä lukija hakee merkityksellisiä kohtia. Hän paneutuu asiaan, kun löytää olennaisen.
- Sen sijaan, että lukija hakisi liian suoraan sitä, mistä pitää ja mistä ei, lukijan tulee antaa kirjan vaikuttaa. Näin hän löytää uusia merkityksiä, sen myötä hän myös nauttii lukemisesta. Silloin lukija on vähemmän kiinni ennakko-odotuksissaan ja valmiimpi löytämään uutta.

Mikics, D. 2013. Slow Reading in a Hurried age. Harvard University Press.

Syvälukeminen vahvistaa ajattelua ja tunteita

1/5

- Syvälukemisen aikana lukija harjoittaa useita taitoja, kun hän käy keskustelua lukemansa ja oman ajattelunsa välillä.

1. Mielikuvia herättävät aivotoiminnot syvälukemisessa

- **Empatia:** Romaanissa vähitellen tapahtuva henkilöihin tutustuminen kehittää myötätuntoa erilaisia ihmisiä kohtaan.
- **Kuvasto:** Kielikuvat tukevat ajattelua. Kielellisesti hahmottuva kuvasto yhdistyy ajatteluun. Mielikuvat kiteyttävät ajatuksia tiiviiseen muotoon.
- **Taustatiedot:** Pitkään kestävä lukeminen aktivoi muistia, taustatiedot aktivoituvat, koska niitä tarvitaan ennakoimaan ja ohjaamaan lukemisen ymmärtämistä.

Syvälukeminen vahvistaa ajattelua ja tunteita 2/5

2. Analyttiset aivotoinnot syvälukemisessa

- **Analogia ja päätelmät**

Tekstin ja lukijan mielen vuorovaikutuksessa syntyy analogisia oivalluksia. Niiden myötä lukijan mielikuvat rinnastuvat yleisen tason tietoon.

- **Kriittinen analyysi**

Lukevien aivojen hermoverkko edistää ajattelua: muistin aktivoituminen auttaa tiedon sisäistämiseen. Laajojen kokonaisuuksien hallinta, ja kyky tehdä sen pohjalta johtopäätöksiä. Pitkäjänteisen lukemisen oppiminen edistää päättelykykyä ja harkintaan perustuvaa kriittistä analyysia.

Syvälukeminen vahvistaa ajattelua ja tunteita 3/5

- Lukeminen ei vähene, mutta digitaaliset välineet heikentävät lukemisen laatua
  - tarkkuus ja analyyttisyys vähenevät, mikä saattaa johtaa väärinymmärryksiin;
  - lukeminen viipaloituu pieniin paloihin, mikä ei edistä syvempää ajattelua.
- Silmäilevä lukutapa vaikuttaa kykyyn syventyä kaunokirjalliseen tekstiin henkilökohtaisella tasolla sekä tunnistaa tekstin välittämiä sävyjä ja kauneutta.

Syvälukeminen vahvistaa ajattelua ja tunteita 4/5

- Syvällinen ja digitaalinen lukutaito
  - Digitaaliset tekstit tukevat lukutaitoa, joka eroaa syvälukemisesta.
  - Molempia lukutaitoja tulee kehittää erillisinä.
- Lukutaito voi vaihdella mediumista riippuen
- Ruudulta lukeminen voi hyödyttää henkilöitä, joilla on lukemisen vaikeus
  - ruudulla tekstin ulkoasua voidaan muuttaa;
  - lukemista ohjaavat äänitiedostot sekä interaktiiviset kirjat toimivat lukemisen apuna.
- Peleissä visuaalinen keskittyminen voi myös tukea lukemista

Syvälukeminen vahvistaa ajattelua ja tunteita 5/5

Georgiou, George K. & Das, J. P. 2018. Direct and indirect effects of executive function on reading comprehension in young adults. *Journal of research in reading* 41(2).

Wolf, M. 2018. *Reader come home*. HarperCollins Publishers: New York.

Selkokieli avaa lukemisen solmut 1/7

- Selkokieli on kielen muoto, jossa tekstin ja kielen rakenteet sekä sanasto ovat yleiskieltä selkeämmät.
- Selkokieli on tarkoitettu henkilölle, jolla on kielellisiä vaikeuksia.

Selkokieli avaa lukemisen solmut 2/7

Kuva: Kehitysvammaliitto ry.
<https://www.kehitysvammaliitto.fi/selkokielen-tarve-kasvanut/>

Selkokieli avaa lukemisen solmut 3/7

- Lukemiseen vaikuttavat tekijät
  1. Lukemisen perustekniikan hallinta
  2. Lukemismotivaatio
  3. Tulkintataidot
  4. Kulttuuri

Selkokieli avaa lukemisen solmut 4/7

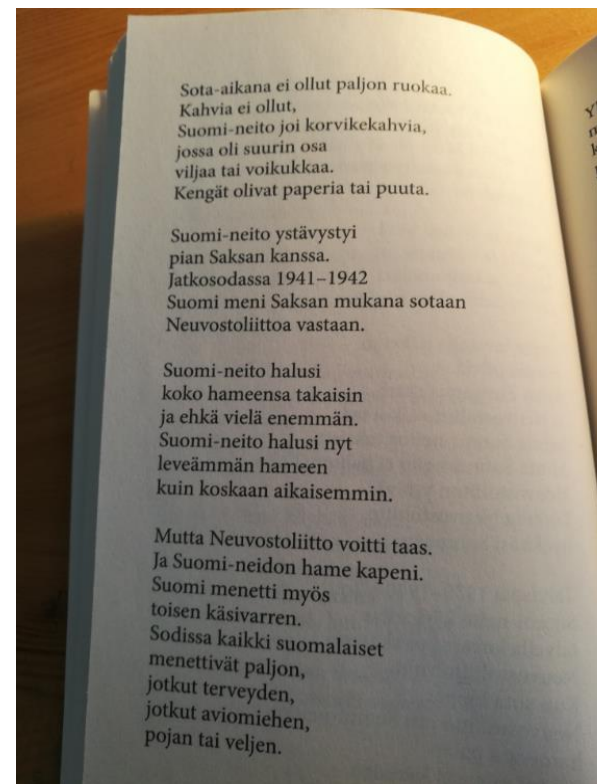
- Luetun ymmärtämiseen vaikuttavat tekijät
  1. Tekstin rakenne
  2. Kielen rakenne
  3. Sanasto

Selkokieli avaa lukemisen solmut 5/7

Mikä on selkokirja?

- Selkokirjassa on noin 100 sivua.
- Kirjan alussa on yleensä tarinan hahmottamista helpottava liite.
- Selkokirjan sivulla on vähän tekstiä.
- Teksti on taitettu sivun vasempaan reunaan.
- Taitto on väljä ja luvut ovat lyhyet.

Kuva: Hannula, Tuija (2018) Toppatakin alla on sydän. Reuna Kustantamo Oy.

Selkokirja avaa lukemisen solmut 6/7

- Selkokirja kannustaa lukemaan, koska
  - tarinan aihe on arkielämästä tuttu, ja sitä on käsitelty konkreettisella tasolla
  - tarina etenee loogisesti ja kronologisesti
  - sanat ovat lyhyet ja helpot
  - ajan ja paikan siirtymät on kerrottu tai merkitty selvästi
  - henkilöhahmojen määrä on niukka ja heidät esitellään selkeästi
  - dialogi on kirjoitettu siten, että lukijan on helppo ymmärtää kuka puhuu
  - kielikuvat ovat helposti ymmärrettäviä.

Selkokieli helpottaa lukemista 7/7

Hannula, T. 2018. Toppatakin alla on sydän. Reuna Kustantamo Oy.

Juusola, M. 2019. Selkokielen tarvearvio 2019. Kehitysvammaliitto ry, Selkokeskus.

Leskelä, L. 2019. Selkokieli. Saavutettavan kielen opas. Kehitysvammaliitto ry, Opike.

Hieman haastava teksti ei ole pahaksi 1/4

- Lukemista helpottavat
  - lukijalle tuttu aihe ja sanasto
  - konkreettisuus
  - tekstin yhtenäisyys.
- Aina lyhyt ja helppo teksti ei ole lukijalle paras.

Hieman haastava teksti ei ole pahaksi 2/4

- Oletus 1
  - Aikuiset lukijat oppivat myös vaikeiden tekstien kanssa työskenneltäessä.
-> Väärin!
- Suositus:
  - Tarkastele, mikä tekee tekstistä vaikean, ennen kuin käytät sitä ryhmässäsi. Anna ryhmän keskustella vaikeaksi kokemistaan seikoista. Kysy, mikä on lukijoille haastavaa käsillä olevassa tekstissä:
    1. Tuntevatko lukijat sanastoa, ovatko sanojen eri merkitykset tuttuja?
    2. Mitä tiedollisia vaatimuksia tekstiin liittyy, taustatiedot ja asioiden yhteydet?
    3. Sisältääkö teksti vaikeaa termistöä?

Hieman haastava teksti ei ole pahaksi 3/4

- Oletus 2
  - Aikuisia lukijoita kiinnostaa enemmän helppo teksti, ja he oppivat siitä enemmän.
-> Väärin!
- Suositus
  - Auta lukijoita motivoitumaan vaikeasta tekstistä, herätä mielenkiinto.
  - Anna lukijoiden valita teksti.
  - Anna mahdollisuus tekstistä keskusteluun.
  - Rohkaise lukijoita kertomalla, että vaikeudet tekstin kanssa voivat olla erilaisia eri lukijoilla.

Hieman haastava teksti ei ole pahaksi 4/4

- Oletus 3
  - Helpomman tekstin lukeminen johtaa parempiin tuloksiin.
-> Väärin!
- Suositus
  - Tutustuta lukijat eritasoisiin teksteihin, ja kehittele heille erilaisia mahdollisuuksia lukea.
  - Anna lukemiseen enemmän aikaa ja mahdollisuuksia lukea sekä helppoja että vaikeita tekstejä.
  - Auta ja tue myös vaikeampien tekstien lukemisessa.
  - Älä määrittele lukijoiden lukutasoa liian jäykästi.

M. Lupo, S., Strong, J. Z. & Conradi Smith K. 2019. Struggle Is Not a Bad Word: Misconceptions and Recommendations About Readers Struggling With Difficult Texts. Journal of Adolescent & Adult Literacy Vol. 62 No. 5 560 March/April 2019.

The background of the slide is a photograph of people on a beach at sunset. The top half shows the silhouettes of people's heads against a bright, orange and yellow sky. The bottom half shows a person in a blue shirt and dark shorts sitting on a dark, pebbly beach, looking out towards the water. The overall mood is serene and contemplative.

Uusmedioiden mahdollisuudet

www.lukulux.fi

Uusmedioiden mahdollisuudet 1/2

- Uusmedioiden kehitys ja käyttöönotto on 2000-luvun merkittävimpiä ilmiöitä
  - Valtava vaikutus viestintään, työhön, mediakenttään
- Uusmedioihin kohdistuu paljon negatiivisia ennakko-oletuksia
  - Vastakkainasettelut perinteisen kulttuurin ja elämäntavan kanssa
- Uusmediat ja erilaiset digitaaliset alustat käsitettävä ensisijaisesti uudenaikaisina työkaluina
  - Potentiaali tukea ja elävöittää myös perinteisempiä kulttuurin muotoja

Uusmedioiden mahdollisuudet 2/2

Helsingin Uutiset. 2019. "Puhelin korvasi kirjan nuorten käsissä – "Ymmärtävä lukutaito on vähentynyt". 2.2.2019. <https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/1250814>. Luettu 12.5.2020.

YLE. 2014. "Kysely: Netti voittaa lukemisen". 13.5.2014. https://yle.fi/uutiset/osasto/uutisluokka/kysely_nettilukemisen/7237889. Viitattu 12.05.2020.

Duodecim. 2017. "Television katselu on epäterveellisempää kuin lukeminen." 15.6.2017. <https://www.duodecim.fi/2017/06/15/television-katselu-on-epaterveellisempaa-kuin-lukeminen/>. Viitattu 12.05.2020.

Lukemisen uudet laitteet 1/4

- Tekstien digitalisaatio on merkittävä trendi.
  - Näkyy kirjastoissa, tietokannoissa, laitteissa, arjessa.
- Nykyiset lukulaitteet ovat halpoja ja käytännöllisiä
  - Rajaton määrä kirjoja;
  - Aina mukana;
  - Laitteiston ”modernius”.
- E-kirjat ja elektroniset tekstit viehättävät erityisesti diginatiiveja.

Lukemisen uudet laitteet 2/4

- Digitaalisten tekstien edut
  - Säästää paperia;
  - Mahdollistaa erilaisten kuvien, videoiden, äänien sekä animaatioiden käytön;
  - Saattavat olla visuaalisesti houkuttelevampia kuin perinteinen teksti;
  - Tekstin ulkoasu ja fontin ominaisuudet on paremmin mukautettavissa.

Lukemisen uudet laitteet 3/4

- Digitaalisten tekstien heikkouksia
  - Näytöltä lukeminen voi olla silmille hyvin rasittavaa;
  - Tavallisten kännyköiden ja tablettitietokoneiden valo erityisen rasittavaa;
  - Kirjan ”fyysisyys” menetetään;
  - Näytöltä luetun informaation omaksuminen on tutkitusti heikompaa;
  - Lukemisen laatu voi heiketä e-kirjoja luettaessa.

Lukemisen uudet laitteet 4/4

Duran, E. 2013. Efficiency in reading comprehension: A comparison of students' competency in reading printed and digital texts. *Academic Journals*, vol 8 (6): s. 258-269.

Martin-Beltrán, Melinda, Tigert, Johanna M., Madigan Percy, Megan & Silverman & Rebecca D. 2017. Using Digital Texts vs. Paper Texts to Read Together: Insights into Engagement and Mediation of Literacy Practices Among Linguistically Diverse Students. *International Journal of Educational Research*, vol. 82: s. 135-146.

Mobiililaitteet ja lukumotivaatio

- Tekstimateriaalin soveltaminen nuorille luontaisiin mediaympäristöihin voi toimia lukumotivaatiota lisäävänä tekijänä
- WhatsApp -viestintäsovellukseen sovelletun novellin lukukokemukset olleet positiivisia
  - Lukeminen koetaan oman kännykän / muun mobiililaitteen välittömyyden takia mielekkäämmäksi
  - Tekstin pätkiminen 'viesteiksi' tekee lukemisen temmosta helpompaa, lähestyttävämpää
- Erityisen hyödyllinen lukijoille, joilla on vähemmän lukukokemusta, heikompi tottumus lukemiseen

Grünthal S. & Sintonen, S. 2019. "Pysty vaa kännykäst suoraa" - Yläluokkalaisten novellilukeminen pikaviestipalvelussa." *Media & viestintä* 42 (2019): 1, s. 76–94.
<https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/80184>.

Äänikirjat kehittävät lukutaitoa ja lukemisen asennetta 1/6

- Äänikirjoilla on positiivinen vaikutus lukutaitoon ja asenteeseen lukemista kohtaan
- Äänikirjat antavat heikolle lukijalle mallin sujuvasta lukemisesta
- Tutkimusten mukaan ääneen lukeminen ja luetusta materiaalista keskusteleminen parantaa lukemiseen liittyvää asennetta

Äänikirjat kehittävät lukutaitoa ja lukemisen asennetta 2/6

- Äänikirjojen avulla heikko lukija:
  - Lukee kirjoja joita ei ehkä muuten olisi lukenut
  - Tutustuu helpommin kirjallisuuteen ja eri tekstilajeihin
  - Oppii kriittistä kuuntelua ja ajattelua
  - Rohkaistuu puhumaan
  - Saa tukea jo oppimaansa
  - Kartuttaa sanavarastoaan
  - Laajentaa ymmärrystään

Äänikirjat kehittävät lukutaitoa ja lukemisen asennetta 3/6

- Tuetun lukemisen menetelmä (versio #1):
  - Fyysisen kirjan lukemisen tukeminen äänikirjan kuuntelulla
    - Lisää lukemisen sujuvuutta
    - Lisää luetun ymmärtämistä
    - Helpottaa tarinan sisäistämistä
    - Helpottaa juonen seuraamista
    - Lisää sanavarastoa
    - Auttaa oikeinkirjoittamisessa
    - Helpottaa kirjasta keskustelemista

Äänikirjat kehittävät lukutaitoa ja lukemisen asennetta 4/6

- Tuetun lukemisen menetelmä (versio #2):
  - Oman ääneen lukemisen tukeminen äänitteiden avulla
  - Ääneen luetut esimerkit tarjoavat lukijalle:
    - Sujuvan lukemisen mallin
    - Auttavat hahmottamaan sanojen ja lauseiden kulkua
  - Pelkkä kuunteleminen ei kuitenkaan riitä, sillä lukeminen harjaannuttaa sujuvaan lukemiseen
    - Oma ääneen lukeminen lisää sanojen tunnistamiskykyä, ääntämystä ja ilmaisua
    - Hyvin luetun puheen mukaileminen lisää varmuutta

Äänikirjat kehittävät lukutaitoa ja lukemisen asennetta 5/6

- Kielenoppijat äänikirjojen kuuntelijoina
  - Kieltä opitaan lukemalla, kuuntelemalla ja puhumalla
  - Äänikirjat ovat työkalu jonka avulla voi monipuolistaa kielenoppimista
  - Äänikirjat kehittävät sanastoa ja kehittävät kuuntelu- ja puhetaitoja

Äänikirjat kehittävät lukutaitoa ja lukemisen asennetta 6/6

Cahill, Maria & Moore, Jennifer (2016) Audiobooks: Legitimate “Reading” Material for Adolescents? *Research Journal of the American Association of School Librarians*, 19/2016.

Christensen, Rob, Huffman, Stephanie, McAllister, Tracy & Whittingham, Jeff (2013) Use of Audiobooks in a School Library and Positive Effects of Struggling Readers’ Participation in a Library-Sponsored Audiobook Club. *Research Journal of the American Association of School Librarians*, 16/2013

Van Keer, Sara (2019) Increasing L2 Exposure with Adult EFL Learners via Audiobooks.

Monimediallinen romaani

- Uusmedioiden potentiaalia on alettu hyödyntämään perinteisempien kerrontamuotojen laajentamisessa ja syventämisessä
- Esim. Marisda Pesslin *Night Film* (2013)
  - E-kirjan ohessa julkaistu sovellus joka sisältää romaaniin liittyviä oheismateriaaleja
  - Syventää romaanin kerrontaa ja miljöötä

Weigel, A. 2018. "New Reading Strategies in the Twenty-first Century: Transmedia Storytelling via App in Marisha Pessl's *Night Film*." Teoksessa *Reading Today*. Toimittaneet Hax, A. & Olavarria, L. ULC Press.

Uusmedioiden lukutaito

- Kyky käyttää uusmedioita ei takaa sitä, että niiden sisältöjä osataan navigoida ja tulkita tarkoituksenmukaisesti
- Digitaalisen kommunikation yleistyessä syvällisempi ymmärrys erilaisista viestintätavoista- ja tilanteista on yhä tärkeämpää
- Esim. kriittinen lukutaito, eri uusmediaympäristöjen dynamiikkojen hahmottaminen

Hobbs, R. & Moore, D. C. 2013. Discovering Media Literacy: Teaching Digital Media and Popular Culture in Elementary School. Thousand Oaks, California. s. 13-16.

Verkkoviestinnän uudet kielet 1/3

- Verkkoviestintä ja verkkokulttuuri ovat synnyttäneet paljon omaa kieltään
  - Uutta sanastoa, puhetyylejä;
  - Vahvat vaikutteet englannin kielestä;
  - Erityisen suuri vaikutus nuorten kieleen ja slangiin.
- Verkon viestintäkulttuurit ovat rikkaita ja vivahteikkaita
  - Viestintä usein kontekstisidonnaista;
  - Ironia ja huumori ja yleistä.
- Kontekstin ja viestintäkulttuurin ymmärtäminen hyvin tärkeää.

Verkkoviestinnän uudet kielet 2/3

- Myös visuaalinen viestintä kehittyy verkossa uusiin suuntiin
  - Meemit ja muu audiovisuaalinen viestintä lähes yhtä tärkeää kuin kirjallinen viestintä;
  - Visuaalinen viestintä myös usein humoristista, liioittelevaa, ironista.
- Verkossa ja digitaalisissa medioissa tapahtuva viestintä kehittyy hyvin omalaatuiseen suuntaan.
  - Vaatii kulttuurintuntemusta ja kykyä ymmärtää erilaisia viestintämuotoja eri konteksteissa.

Verkkoviestinnän uudet kielet 3/3

Hobbs, R. & Moore, D. C. 2013. Discovering Media Literacy: Teaching Digital Media and Popular Culture in Elementary School. Thousand Oaks, California.

McCulloch, G. 2019. Because Internet: Understanding the New Rules of Language. Riverhead Books.

Videopelit ja lukutaito

- Videopelejä pidetään yleisesti korostetun viihteellisinä, jopa haitallisina.
  - Rahvaanomaisuus, väkivaltaisuus, koukuttavuus.
- Negatiiviset käsitykset kumpuavat usein vanhentuneista näkemyksistä ja tietämättömyydestä.
- Videopelit ovat merkittäviä kulttuurituotteita
  - Laaja kulttuurinen vaikutus, omaleimaisia sisältöjä;
  - Interaktiivinen ja immerstiivinen kerronta.
- Kasvava akateeminen kiinnostus ja e-urheilun nousu

O'Hagan, M. 2013. Game Localization: Translating for the Global Digital Entertainment Industry
Benjamins.

Videopelit ja kielitaito 1/3

- Videopeleillä on vahva potentiaali kielitaidon kehittämiseksi
  - Aiheesta paljon tutkimusta;
  - Käytännön sovelluksia kouluympäristöissä.
- Suurin osa peleistä julkaistaan englanninkielisinä
  - Heikonkin kielitaidon omaavat pelaajat joutuvat pärjäämään vieraan kielen kanssa;
  - Motivaatio kielen oppimiselle usein korkea.
- Pelien interaktiivinen ja dynaaminen luonne helpottaa kielen omaksumista.

Videopelit ja kielitaito 2/3

- Omaehtoinen, vapaa-ajalla tapahtuva pelaaminen erityisen hedelmällistä.
  - Motivaatio syntyy peliin liittyvän innon kautta, kielen omaksuminen syventää pelikokemusta.
- Verkossa tapahtuvat moninpelit erityisen hyödyllisiä
  - Sisältävät monenlaista vuorovaikutusta muiden pelaajien kanssa;
  - Vuorovaikutustilanteet vieraalla kielellä syntyvät luonnollisesti.

Videopelit ja kielitaito 3/3

Reinders, H. 2012. "Introduction." Teoksessa Digital Games in Language Learning and Teaching. Toimittaneet Reinders, H. et al. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.

Reinhardt, J. & Sykes, J. M. 2012. "Conceptualizing Digital Game-Mediated L2 Learning and Pedagogy: Game-Enhanced and Game-Based Research and Practice." Teoksessa Digital Games in Language Learning and Teaching. Toimittaneet Reinders, H. et al. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.

Digitaaliset mediat ja ajankäytön säätely 1/3

- Uusmedioiden ynnä muiden digitaalisten medioiden yleisin ongelma on niiden liikkäyttö.
  - Liikkäyttö on osittain normalisoitunutta.
- Liikkäytölle on monia syitä.
  - Työelämän haasteet, tarve irtautua arjesta, sosiaalisen elämän keskittyminen verkkoon...

Digitaaliset mediat ja ajankäytön säätely 2/3

- Liikakäytön raja on häilyvä, vaihtelee yksilöittäin ja tapauskohtaisesti.
  - Runsas käyttö ei aina ole liikakäyttöä.
  - Ongelmallinen liikakäyttö ilmenee laajempina ongelmina ja muina lieveilmiöinä.
- Nuorten käyttäjien kohdalla kiinnitettävä myös huomiota uusmedioiden sisältöihin.
  - Paljon potentiaalisesti haitallista, häiritsevää tai muuten arkaluontoista materiaalia.
- Uusmedioiden käyttöä lähes mahdotonta rajata kokonaan, mutta ohjaaminen ja yhteinen ruutuaika hyviä keinoja.

Digitaaliset mediat ja ajankäytön säätely 3/3

Marazziti, Donatella; Stefano Baroni & Federico Mucci. 2016. Internet and Novel Technology Addiction: The Latest Epidemic. In "Internet Addiction : Prevalence, Risk Factors and Health Effects, edited by Margaret E. Adams. Nova Science Publishers Incorporated. s. 1-9.

Päihdelinkki. 2013. "Nettiriippuvuus". 21.5.2013. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/toiminnalliset-riippuvuudet/nettiriippuvuus>. Viitattu 12.05.2020.

Mieli. N/A. <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/mielenterveyden-h%C3%A4iri%C3%B6t/riippuvuusongelmat/nettiriippuvuus-aiheuttaa-sosiaalisia>. Viitattu 12.05.2020.

Lukemattomat mahdollisuudet

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

